

**ОРІЄНТОВНИЙ ОПИС ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ ВІДПОВІДНО
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КАТЕГОРІЇ «СПЕЦІАЛІСТ ВИЩОЇ КАТЕГОРІЇ»**

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
A1. Мовно-комунікативна компетентність		
A1.1. Здатність до спілкування державною мовою	<p>Вільно спілкується державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять.</p> <p>Влучно застосовує інтонаційні та позамовні засоби виразності мовлення.</p> <p>Аргументовано висловлює власні думки державною мовою.</p> <p>Вичерпно та чітко відповідає на запитання учнів про різні аспекти навчального матеріалу.</p>	
A1.2. Здатність забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти (мова відповідного корінного народу або національної меншини України)	<p>Розробляє навчальні матеріали та викладає навчальні предмети (інтегровані курси) з урахуванням особливостей мовного і культурного досвіду учнів, які належать до корінних народів або національних меншин України (у тому числі таких, що здобувають освіту офіційними мовами Європейського Союзу)</p>	
A 1.3. Здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі (для вчителів іноземної мови)	<p>Вчитель іноземної мови має рівень володіння іноземною мовою B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.</p> <p>Застосовує ефективні підходи і стратегії розвитку комунікативних умінь учнів з іноземної мови</p>	
A1.4. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів	<p>Використовує мовні засоби для пояснення учням навчального матеріалу, постановки проблемних питань, відповідей на запитання.</p> <p>Застосовує мову та мовні засоби як інструмент мотивації учнів до пізнання навколишнього світу.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
A2. Предметно-методична компетентність		
A2.1. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів	<p>Знає законодавчі вимоги щодо змісту повної загальної середньої освіти відповідного рівня та форм організації освітнього процесу (державні стандарти, типові освітні програми, модельні навчальні програми).</p> <p>Володіє поглибленими знаннями з освітньої галузі/ навчального предмета (інтегрованого курсу), оперує інформацією про основні напрями розвитку відповідної галузі знань; бере участь в апробації нових методик і технологій моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.</p> <p>Надає рекомендації іншим вчителям щодо застосування сучасних методик і технологій формування в учнів складних понять, навичок самостійної пошукової діяльності учнів відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.</p> <p>Надає рекомендації іншим вчителям щодо ефективності і доцільності застосування різних методик і технологій моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.</p>	
A2.2. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей	<p>Здійснює наставництво, супервізію інших вчителів.</p> <p>Надає рекомендації іншим вчителям щодо застосування ефективних методик розвитку ключових компетентностей і умінь, спільних для всіх компетентностей.</p>	
A2.3. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів	<p>Використовує міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту різних освітніх галузей у навчанні учнів.</p> <p>Надає рекомендації іншим вчителям щодо використання різних видів інтеграції у навчанні освітніх галузей/навчальних предметів (інтегрованих курсів)</p>	
A2.4. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів	<p>Надає консультативну підтримку та методичні роз'яснення іншим вчителям щодо використання ефективних методик і технологій з урахуванням особливостей освітньої галузі / навчального предмета (інтегрованого курсу) та індивідуальних особливостей учнів.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
<p>A2.5. Здатність розвивати в учнів критичне мислення</p>	<p>Надає рекомендації іншим вчителям, здійснює їхнє навчання (майстер-класи, семінари тощо) щодо застосування методик і технологій розвитку в учнів критичного мислення із урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей.</p>	
<p>A2.6. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу</p>	<p>Оцінює ефективність і доцільність застосування різних інструментів оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; надає рекомендації іншим вчителям щодо механізмів їхнього застосування.</p>	
<p>A2.7. Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів</p>	<p>У процесі навчання, виховання і розвитку учнів формує у них ціннісні ставлення до суспільства і держави, сім'ї та родини, природи, мистецтва і культури, праці, до себе (до свого фізичного, психічного, соціального «Я»), інших осіб.</p> <p>Надає консультативну допомогу і методичну підтримку іншим вчителям щодо застосування методик формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів.</p>	
<p>A3. Інформаційно-цифрова компетентність</p>		
<p>A3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності</p>	<p>Уміє використовувати цифрові пристрої, їх програмне забезпечення, цифрові сервіси та технології для організації освітнього процесу, професійного спілкування.</p> <p>Опрацьовує основні типи даних (тексти, презентації, графіки, електронні таблиці, аудіо- та відеоматеріали тощо).</p> <p>Використовує цифрові сервіси та технології для професійного розвитку (онлайн-тренінги, дистанційні курси тощо); уміє захистити власні персональні дані в мережі Інтернет.</p> <p>Уникає небезпек в інформаційному просторі, вміє перевіряти надійність джерел і достовірність інформації в мережі Інтернет.</p> <p>Розпізнає використання маніпуляційних технологій в мережі Інтернет;</p> <p>Дотримується академічної доброчесності, вимог з охорони авторських прав під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
	<p>Навчає інших вчителів критично оцінювати інформацію в мережі Інтернет, здійснювати захист пристроїв, комунікаційних мереж і баз даних.</p> <p>Уміє виявляти та блокувати загрози несанкціонованого доступу до інформації.</p> <p>Навчає інших правилам захисту авторських прав у мережі Інтернет.</p>	
<p>A3.2. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси</p>	<p>Добирає, накопичує, впорядковує та використовує електронні (цифрові) освітні ресурси в освітньому процесі та професійному розвитку.</p> <p>Створює (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси, розміщує їх у електронному (цифровому) освітньому середовищі закладу освіти або в хмарних середовищах.</p> <p>Особисто створює власні електронні (цифрові) навчальні та методичні матеріали, дистанційні курси, тренінги для професійного розвитку.</p>	
<p>A3.3. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі</p>	<p>Бере активну участь у формуванні політики цифровізації освітньої діяльності закладу освіти; особисто створює електронні (цифрові) навчальні та методичні матеріали для організації навчання.</p> <p>Організовує (бере участь в організації) електронного (цифрового) освітнього середовища закладу освіти; критично аналізує доцільність використання цифрових інструментів оцінювання результатів навчання учнів, добирає їх; навчає інших вчителів цифровим навичкам у педагогічній діяльності.</p>	
<p>B1. Психологічна компетентність</p>		
<p>B1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів</p>	<p>Здійснює необхідні адаптації/модифікації в освітньому процесі у роботі з особами з особливими освітніми потребами.</p>	
<p>B1.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності</p>	<p>Надає рекомендації батькам, іншим вчителям щодо використання стратегій, які сприяють розвитку позитивної самооцінки учнів, їхньої я-ідентичності.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
Б1.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність	Використовує розроблені та апробовані у власному педагогічному досвіді прийоми щодо розвитку мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів.	
Б1.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною	Демонструє дотримання демократичних цінностей у професійній діяльності, заохочуючи кожного учня виражати свою думку та брати участь у прийнятті рішень.	
Б2. Емоційно-етична компетентність		
Б2.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами	<p>Володіє науковими знаннями для розуміння природи емоцій, психологічних типів поведінки людей.</p> <p>Допомагає іншим вчителям розрізняти власні емоції та керувати ними. Заохочує інших вчителів враховувати важливість емоційного інтелекту у педагогічній діяльності.</p> <p>Конструктивно реагує на стрес, володіє способами запобігання професійному вигоранню</p>	
Б2.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу	<p>Організовує діалог і полілог з усіма учасниками освітнього процесу та представниками місцевої громади, враховуючи соціальну природу людини та спільні базові людські цінності.</p> <p>Застосовує стратегії поведінки щодо захисту власних прав і свобод, а також захисту учнів під час освітнього процесу.</p> <p>Розробляє та використовує практики активного навчання різних видів (колективне навчання, творче вираження, проекти громадського залучення; екологічне навчання тощо).</p> <p>Надає рекомендації іншим вчителям з питань формування емоційно-етичної компетентності.</p>	
Б2.3. Здатність усвідомлювати і поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі	Використовує методики формування в учнів системного мислення, що спрямовані на розуміння чинників і обставин, які породжують проблеми; пошук рішень, що базуються на співпраці.	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
Б3. Компетентність педагогічного партнерства		
Б3.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі	Створює можливості для самореалізації учнів в освітньому процесі, особистісному творенні власних цілей, рефлексії, самоконтролю.	
Б3.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства	Співпрацює з батьками як членами команди психолого-педагогічного супроводу особи з особливими освітніми потребами.	
Б3.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами	Здійснює відповідні адаптації навчальних матеріалів, методів навчання як результат співпраці із залученими фахівцями.	
В1. Інклюзивна компетентність		
В1.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища	Використовує інструменти забезпечення інклюзивного навчання. Застосовує принципи і стратегії універсального дизайну та розумного пристосування для забезпечення доступності освітнього середовища	
В1.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами	Формує атмосферу в класі, що базується на інклюзивних цінностях, взаємопідтримці між учнями, батьками, іншими вчителями.	
В1.3. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів	Застосовує особисто створені матеріали, інші засоби навчання в освітньому середовищі з урахуванням індивідуальних потреб і здібностей кожного учня. Залучає учнів і батьків до створення сприятливих умов в освітньому середовищі.	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
В2. Здоров'язбережувальна компетентність		
В2.1. Здатність організувати безпечно освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу	<p>Застосовує під час організації освітнього середовища правила безпеки життєдіяльності, санітарні правила та норми, протиепідемічні правила, засади раціональної організації праці та відпочинку.</p> <p>Інтегрує в освітній процес здоров'язбережувальні засоби та ресурси, успішно апробовані у власному педагогічному досвіді.</p> <p>Своєчасно розпізнає ознаки насильства, булінгу (цькування), здійснює заходи щодо запобігання та протидії насильству, булінгу (цькування)</p>	
В2.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни	<p>Планує та впроваджує профілактично-просвітницькі програми і проекти.</p> <p>Налагоджує співпрацю з відповідними державними установами та громадськими організаціями щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.</p>	
В2.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя	<p>Планує та здійснює освітній процес з урахуванням засад здорового та безпечного способів життя.</p> <p>Використовує різні форми, засоби і стратегії формування культури здорового та безпечного життя, життєвих навичок для збереження фізичного та психічного здоров'я учнів (оптимальна фізична активність, раціональне харчування, режим навчання без перевантажень тощо).</p>	
В2.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності	<p>Заохочує інших вчителів до застосування прийомів збереження особистого фізичного та психічного здоров'я під час професійної діяльності.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
В2.5. Здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу	<p>Знає умови надання домедичної допомоги відповідно до законодавства.</p> <p>Розпізнає зовнішні ознаки погіршення самопочуття людини.</p> <p>Володіє прийомами та навичками надання домедичної допомоги в різних ситуаціях.</p> <p>Надає домедичну допомогу учасникам освітнього процесу у випадку погіршення самопочуття, отримання травм та інших ситуаціях (у разі потреби).</p>	
В3. Проектувальна компетентність		
В3.1. Здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів	<p>Моделює освітнє середовище з урахуванням необхідності рівного доступу учнів до матеріалів, пристроїв, обладнання, рівної участі в освітньому процесі.</p>	
Г1. Прогностична компетентність		
Г1.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу	<p>Визначає шляхи запобігання можливим відхиленням від мети у процесі навчання учнів класу/окремого учня</p>	
Г1.2. Здатність планувати освітній процес	<p>Формулює цілі освітнього процесу на основі прогностичних методів.</p> <p>Розробляє власні навчальні та методичні матеріали, надає іншим вчителям доступ до їх використання, а також рекомендації щодо їх застосування.</p> <p>Розробляє навчальні програми на основі модельних навчальних програм (індивідуально та/або у складі творчих груп)</p>	
Г2. Організаційна компетентність		
Г2.1. Здатність організувати процес навчання, виховання і розвитку учнів	<p>Використовує в освітньому процесі власні методичні напрацювання щодо організації навчальної діяльності учнів, поширює відповідний досвід серед вчителів.</p> <p>Надає рекомендації іншим вчителям та/або проводить їх навчання (майстер-класи тощо) щодо організації процесу навчання, виховання і розвитку учнів.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
<p>Г2.2. Здатність організувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів</p>	<p>Організовує навчальні заняття різних типів. Застосовує різні види і форми навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до їх дидактичних цілей і поставлених завдань, з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей учнів. Здійснює пошук нових, сучасних форм навчальної та пізнавальної діяльності учнів і використовує їх у педагогічній діяльності.</p>	
<p>Г3. Оцінювально-аналітична компетентність</p>		
<p>Г3.1. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів</p>	<p>Надає рекомендації, методичну допомогу іншим вчителям щодо адаптації/розроблення завдань для оцінювання, а також застосування інструментів оцінювання результатів навчання учнів. Розробляє ефективні інструменти оцінювання. Розробляє критерії формувального оцінювання результатів навчання учнів. Ураховує результати формувального та підсумкового оцінювання для визначення разом із учнями цілей навчання</p>	
<p>Г3.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів</p>	<p>Вільно володіє методами педагогічної діагностики для допомоги учням у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії.</p>	
<p>Г3.3. Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів</p>	<p>Надає рекомендації іншим вчителям щодо застосування результативних методів і прийомів здійснення самооцінювання та взаємооцінювання учнями результатів їхнього навчання.</p>	
<p>Д1. Інноваційна компетентність</p>		
<p>Д1.1. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі</p>	<p>Оцінює ефективність і доцільність застосування різних методів наукового пізнання.</p>	
<p>Д1.2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності</p>	<p>Застосовує особисто розроблені та/або адаптовані інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у власній педагогічній діяльності з урахуванням освітніх потреб та інтересів учнів. Оцінює їхню результативність</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
<p>Д1.3. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності</p>	<p>Розробляє та/або застосовує розв'язання проблем у педагогічній діяльності.</p> <p>Надає підтримку іншим вчителям у визначенні проблем та шляхів їх вирішення, підтримує ініціативність і творчість в усіх учасників освітнього процесу.</p> <p>Демонструє відкритість до ідей та рішень усіх учасників освітнього процесу, готовність розглядати пропозиції та апробувати нові підходи до розв'язання проблем і запобігання їм.</p>	
<p>Д2. Здатність до навчання продовж життя</p>		
<p>Д2.1. Здатність визначати умови та професійного впродовж життя визначати ресурси розвитку</p>	<p>Визначає цілі власного професійного розвитку з урахуванням цілей і напрямів розвитку освітньої політики, бере активну участь у діяльності професійних спільнот.</p> <p>Планує власний професійний розвиток відповідно до визначених цілей.</p> <p>Обирає види, форми, програми та суб'єктів підвищення кваліфікації відповідно до власних професійних потреб</p>	
<p>Д2.2. Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо)</p>	<p>Здійснює наставництво/супервізію, допомагає іншому(им) вчителю(ям) планувати професійний розвиток відповідно до його(їх) професійних потреб, надає методичну підтримку щодо набуття (вдосконалення) фахової майстерності, самооцінювання власної педагогічної діяльності</p>	
<p>Д3. Рефлексивна компетентність</p>		
<p>Д3.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби</p>	<p>Відстежує зміни в системі освіти, враховує їх у проектуванні власної педагогічної діяльності та плануванні професійного розвитку.</p> <p>Визначає відповідність власних професійних компетентностей чинним вимогам, сильні та слабкі сторони власної педагогічної діяльності, потребу в розвитку власних компетентностей (з урахуванням освітніх інновацій, індивідуальних освітніх потреб учнів тощо).</p>	